

19. Tokaji Rákóczi-vár

Kategória: épített környezet,
kulturális örökség

Az érték helyszínének leírása, rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

A várat 15.század elejétől az 1705-ös felrobbantásáig használták. A felszínen egy bástya romja látható, az ún. Merítő-bástya. A vár területén helyezkedik el a 19. század elejétől a 20. század elejéig használt régi izraelita temető. A területen feltárás folyik. KÖH azonosító: 62368.

A várat feltehetően a 15. század elején kezdték el kiépíteni a Tisza és Bodrog összefolyásánál található kis szigeten. A század folyamán Brankovics György, a Hunyadi és Szapolyai család tulajdonában volt. Az erődítmény négy kerek sarokbástyával rendelkezett, falai kőből épültek. Szapolyai János komoly, királyi szintű, reneszánsz rezidenciát épített ki benne. Katonai jelentősége Mohács után nőtt meg. A Szapolyai és Habsburg Ferdinánd, majd később az erdélyi fejedelmek és Habsburg királyok közötti harcok fontos színtere volt, melynek oka közlekedési jelentősége volt, ugyanis ellenőrizte a rendkívül fontos tokaji tiszai-átkelőhelyet. Szapolyai után huzamosabb ideig a Serédi család birtokolta. Serédi Gáspár építette ki a külső vár első elemét a Vasaló-bástyát, mely egy többszintes híddal kapcsolódott a várhoz. Németi Ferenc az 1550-es 60-as években volt Tokaj kapitánya. Kiépítette a külső várat, valószínűleg kőből, kilenc rondellával. Németi a fejedelmek oldalára állt a János Zsigmond és I. Ferdinánd közötti harcokban és kiterjesztette befolyását az egész térségre. Ebből következett, hogy 1565-ben az új király, Miksa hatalmas sereget gyűjtött és elfoglalta Tokajt. Németi elesett az ostrom során. A vár királyi tulajdonba került, teljesen átépítették olasz rendszerben, négy nagy olasz bástyával, az új erőd azonban már nem kőből, hanem föld-fa szerkezetes sáncokból állt. Legközelebb a vár a tizenöt éves háború végén cserélt gazát, amikor Bocskai seregei elfoglalták azt, a fejedelem halála után azonban a békeszerződés értelmében visszaszállt a tulajdonjog a királyra, aki elzálogosította a Thurzó-családnak, majd Bethlen Gábor 1622-ben foglalta el, akinek a halála után ismét a királyhoz kerül, aki ismét elzálogosítja, ezúttal a Homonnai családnak, akiktől Rákóczi György 1645-ben foglalja el, és az

újabb béke értelmében örökletes zálogjogot kap rá, ekkortól tehát lerombolásáig a Rákócziak tulajdona. A hátralévő időszakban, azonban továbbra is a kuruc-labanc harcok színtere maradt. 1704-ben II. Rákóczi Ferenc döntött lerombolása mellett, mivel elveszítette katonai jelentőségét és fenntartása rendkívül költséges volt. A város legrégebbi épített öröksége, és fontos régészeti lelőhely.

A települési értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája:

<https://castle.reblog.hu/igy-pusztult-el-tokaj-vara>

<http://www.muemlekem.hu>

Demján Szabolcs-Makoldi Miklós-Mankovits Tamás: Tokaj és környéke értékei. Magyar a Magyarért Alapítvány, Tokaji Pap Miklós Népfőiskola, Budapest